

Literární putování

Libereckým krajem

duben
2024

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Z Lužických hor do Labských pískovců

Putování zahájíme v Krásném Buku, v němž se nachází zbytky stejnojmenného hrádku. Zde se seznámíme s několika autory narozenými a působícími v nedalekém Varnsdorfu.

Pedagog **Josef Rössler** se narodil ve Varnsdorfu 18. září 1880, po studiu působil mj. ve Varnsdorfu či v letech 1915–36 v Liberci, kde zemřel 3. listopadu 1938. Byl autorem odborných pedagogických děl, ale také lyrik, vypravěč a dramatik.

Ve Varnsdorfu se 8. srpna 1808 narodil i „milovník básnictví“ **Ignaz Sieber**, doktor práv, který zemřel 22. června 1887 v Liberci. Býval poslancem roku 1848 ve Vídni a Křemži, od roku 1849 pracoval jako advokát.

Ve Varnsdorfu se narodila **Emilie Wimmer-Straka** (3. září 1854 – 2. května 1925, Liberec), která pod rodným jménem Wimmer publikovala své básně v časopisech a sbornících.

Od hrádku pokračujeme do Sněžné. Rodačka ze Sněžné **Erna Künast** (15. února 1912 – 12. srpna 1972, Söderby) po roce 1939 emigrovala do Švédska. Je autorkou básnických sbírek **Nordischer Dreiklang** a **Stille Stunde** a autobiografického ro-

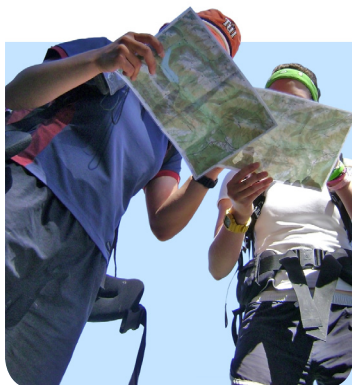
mánu Lieselott. V r. 1960 získala cenu Förderpreis der Sudetendeutschen Landsmannschaft.

K blízkému vrchu Vlčí hora se váže řada pověstí. Jedna vypráví, kterak se místní hajný obával přízraku divokého lovce. Odtud to není daleko ro Rumburku, představíme si tedy několik autorů, kteří se tu narodili či zde působili.

Wilhelm Ressel, píšící též pod pseudonymy, např. Wilhelm von Bergen či von Hammerstein (8. ledna 1852, Rumburk – 10. března 1938, Praha), byl synem spisovatele Josefa Ressela. Žil ve Varnsdorfu, od roku 1874 působil jako učitel v Machníně, v Liberci založil časopis *Reichenberger Familienfreund*.

Dalším rumburským rodákem byl **Otto Wolfgang Arnold** (28. února 1900 – 29. prosince 1946, Halle), který studoval chemii na státní průmyslové škole v Liberci a filozofii na univerzitě v Praze a Mnichově. Tam také pracoval jako dramaturg v divadle. Vedl časopis *Filmleihanstalt „Sing-Film“* v Rumburku. Byl též úředník pojišťovny v Ústí nad Labem.

Také **Rudolf Holfeld** se narodil v Rumburku a zemřel 3. června 1902 v Liberci. Jako novinář vedl list *Deutsche Volkszeitung* a uvádí se, že byl básník.

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odhalit literární stopy v našem kraji!

   YouTube www.kvкли.cz

Projekt byl podpořen Fondem kultury a cestovního ruchu SML.

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

Literární putování

Libereckým krajem

duben
2024

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Ze Sněžné sejdeme do Dlouhého Dolu. Zde si povíme o několika autorech z Chřibské a Doubice a také o několika pověstech.

Ludwig Schlegel (14. listopadu 1869, Chřibská – 24. října 1943, Chřibská) působil jako učitel a od roku 1931 ředitel měšťanské školy ve Varnsdorfu. Byl členem řady regionálních vlastivědných spolků a spoluzakladatelem chřibského muzea.

Johann Evangelist Ferdinand Hajek (1. května 1889, Nová Doubice – 5. června 1970, Eberbach/Neckar) pocházel z česko-německé rodiny, jeho otec působil jako vrchní lesní knížete Kinského v č. p. 68. Studoval filozofii a filologii a působil jako redaktor a učitel ve Varnsdorfu.

Literárně činná byla i jeho sestra **Elisabeth Hajek** (? , Doubice), autorka básnické sbírky *Weit nei biese*.

Z Dlouhého Dolu dojdeme do Kyjova a dále do Kyjovského údolí. I s ním je spojeno několik pověstí, například ta o posledním doubickém vodníkovi nebo o duchu doubického lichváře, který straší na vrchu Spravedlnost.

Ze sbírky pověstí *Rumburský skrojek* od Františka Nečásky pochází vzpomínka **Marie Majerové**, proč v r. 1927 spolu se sovětskou spisovatelkou Lidií Sejfullinovou neviděly Kyjovské údolí. Do něj je lokalizována pověst O čertově kameni. Kromě ní se zmíníme i o několika autorech ze Šluknovska.

Ve Šluknově se 2. listopadu 1835 narodil **Franz Hirsch**, který působil jako učitel v České Lípě a ředitel měšťanky v Ústí n. L, kde zemřel 25. července 1901. Publikoval řadu článků a básní v *Mitteilungen des Nordböhmisches Excursions-Clubs* a básně také v almanachu *Spitzberg-Album*.

Wenzel Karl Ernst (26. března 1830, Liščí na Šluknovsku – 6. srpna 1910, Vídeň) působil jako suplent na reálce v České Lípě a psal povídky z českolipského prostředí, např. *Princ Marcipán*, a také studie z dějin města (*Česká Lípa před Valdštejnem a po něm*, 1865–1866). Kromě toho tiskem vyšla jeho díla *Nordböhmisches Heimat. Gedichte in der Mundart des „Böhmischen Niederlandes“* (1908), *Heitere Erzählungen* (1930) či *Gedichte* (1930). Díky své znalosti češtiny, kterou se naučil od svých českých spoluvězňů v Komárně, překládal písně i prózu a je také autorem německého překladu písně *Kde domov můj*, který byl později převzat jako oficiální překlad státní hymny. Je také autorem nářeční parodie z Lipové, jejímž námětem se stala zabijačka na Šluknovsku, tzv. Českém Nizozemí nebo též Dolnozemi.

Velice významným autorem byl **Rudolf Kauschka** (2. října 1883, Fukov ve Šluknovském výběžku – 2. dubna 1960, Kempten), celní inspektor v Liberci, turista, horolezec, mistr Evropy v sáňkování a spisovatel. Jeho stěžejním dílem je *Wandern und Klettern. Ein Heimatbuch für Bergfreunde* (1924), v němž vyšly i některé jeho básně, dále vyšly sbírky *Sang aus Iserwäldern* (Zpěv jizerských lesů) či *Leben als Gedicht* (Život coby báseň, 1958).

Poslední zastávkou je Krásná Lípa, rodiště a působiště řady autorů a dějiště několika pověstí.

August Frind (21. listopadu 1852, Krásná Lípa – 4. srpna 1924, Krásná Lípa) byl malíř, básník a vlastivědný badatel. V Krásné Lípě získával řadu zakázek, v letech 1888–1889 se ujal umělecké výzdoby rodné hrobky Dittrichů na městském hřbitově, roku 1888 navrhl městský znak Varnsdorfu a 1893 Krásné Lípy, svými díly vyzdobil např. kapli Kalvárie na křížové cestě v Krásné Lípě či hřbitovní kapli za kostelem svaté Máří Magdalény. Roku 1912 si v pronajatém bytě domu čp. 285 v dnešní Smeta-

Literární putování

Libereckým krajem

duben
2024

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

nově ulici zřídil ateliér, dnes je na domě pamětní deska. Portrétoval významné krásnolipské občany, několikrát namaloval Krásnou Lípu a okolní krajinu. Roku 1922 získal čestné občanství města Krásná Lípa a někdejší Daubitzer StraÙe (dnešní Smetanova) byla přejmenována na Frindstraße, dnes je po něm pojmenována ulice jiná. Byl pochován na místním hřbitově, ale původní hrob se nedochoval. Pozůstalost daroval městu a v jeho ateliéru bylo zřízeno muzeum. Po druhé světové válce byla sbírka přemístěna do rumburského muzea, kde je dnes stálá expozice jeho děl. V Krásné Lípě byla roku 2016 vytvořena stezka „Po stopách Augusta Frinda“. Psal také básně.

Max Zweigelt (31. ledna 1891, Krásná Lípa) je autorem knihy *Wir sind Brücke nur und Pfad. Sudentendeutsche Gedichte* (1937) a editorem knihy *Das goldene Vitello-Buch der Hausfrau* (1925).

V Krásné Lípě se narodily básnířky **Johanna Friedrich** (14. února 1802, Krásná Lípa) a **Anna Waldhauser** (18. ledna 1860 – 12. dubna 1946, Krásná Lípa). Druhá jmenovaná je pohřbena na místním hřbitově. Pod pseudonymem Waldhauserin publikovala básně a populární lidová dramata v krásnolipském nářečí. Vydala např. čtyřsvazkové *Gedichte und Geschichte in Schonlinder Mundart*.

Johanna Lenish (15. září 1839, Česká Lípa – 26. září 1902, Krásná Lípa), dcera českolipského zlatníka, přesídlila do Krásné Lípy po svém ovdovění. Psát začala teprve několik let před smrtí. Je autorkou novel, pohádek o rostlinách a také básní.

Ladislav Riedl Německobrodský (28. března 1902, Německý Brod – 3. září 1975, Krásná Lípa) studoval na lékařské fakultě v Praze, od roku 1959 žil v Dolním Podluží u Varnsdorfu. Napsal řadu odborných knih a knihy veršů a próz: *Můj otec 1–3* (1932), *Má matka 1–10* (1932–1934), *Píseň o bo-*

lesti (1933), *Slunné jaro* (1933), *Ironické zpěvy* (1934), *Zpíváno cestou* (1934), *Devět zimních nocí* (1935), *Výkřiky do prázdna* (1937), *Songy* (1937), *Večerní stíny* (1938), *Výkřiky dnů* (1938), *Týden* (1939) a další.

Hudebník a spisovatel **Ilja Hurník** (25. listopadu 1922, Poruba – 7. září 2013, Praha) měl chalupu v Kamenné Horce u Krásné Lípy, pro niž složil fanfáru a byl jmenován čestným občanem města.

Nositelkou čestného občanství města Krásná Lípa je od r. 1999 **Tatána Březinová** (1946), redaktorka a publicistka, autorka mnoha románů, ve kterých se věnuje především problematice seniorů nebo osvojených dětí. Napsala též několik místopisných publikací, např. *100 + 1 zajímavostí z nejsevernějších Čech*. V románu *Tanec na paletě* hraje významnou roli výše zmiňovaný malíř a básník August Frind. Březinová se podílela na záchraně nejstaršího krásnolipského podstávkového domu, kde dlouhá léta provozovala Muzeum Krásnolipska a Českého Švýcarska.

Rostislav Křivánek (31. října 1959, Děčín) je dramatik, herec, novinář, autor populárně naučných turistických průvodců, např. *České Švýcarsko pro rodiny s dětmi* (Vyšlo v Krásné Lípě v roce 2012).

Lenka Potůčková (1976, Praha) ve své prvotině *Návrat nežádoucí* líčí osudy zdravotní sestry Marie, která se vrací z koncentračního tábora. U Drážďan se k ní připojí malé nemluvící děvčátko. Marie se s dívkou usadí v Krásné Lípě, kde prožívají divoká poválečná léta, odsun Němců i nástup komunistů. I přes těžkosti tu obě naleznou nový domov.

Na samý závěr objasní dobová pověst, jak to bylo se založením Krásné Lípy.

Františka Dudková Párysová a Marek Sekyra

Výletní mapa

- **Start** – Krásný Buk: Josef Rössler, Ignaz Sieber, Emilie Wimmer-Straka
- **2) Sněžná**: Erna Künast, Wilhelm Ressel, Otto Wolfgang Arnold, Rudolf Holfeld
- **3) Dlouhý Důl**: Ludwig Schlegel, Johann Evangelist Ferdinand Hajek, Elisabeth Hajek
- **4) Kyjov**: Marie Majerová, Franz Hirsch, Wenzel Karl Ernst, Rudolf Kauschka
- **5) Krásná Lípa**: August Frind, Max Zweigelt, Johanna Friedrich, Anna Waldhauser, Johanna Lenish, Ladislav Riedl Německobrodský, Ilja Hurník, Taťána Březinová, Rostislav Křivánek, Lenka Potůčková

